

MAGNUS HENREKSON

Varför var inte 1981–82 års devalveringar strukturpåverkande? Svar till Spånt

Jag har i en studie sökt utvärdera vilka effekter framförallt 1981 och 1982 års devalveringar haft på den svenska ekonomins struktur (Henrekson [1991a]). Dessa resultat låg också till grund för min ledare i *Ekonomisk Debatt*, nr 2, 1991 (Henrekson [1991b]). Den viktigaste uppgiften var att utröna om devalveringarna uppfyllt sitt huvudsyfte: att få till stånd en överföring av resurser från den skyddade (S-) till den konkurrensutsatta (K-) sektorn. Detta studerades inom ramen för en modell med K- respektive S-varor. För att en resursöverföring ska äga rum krävs att relativpriset förskjuts till K-sektorns fördel.

Två devalveringar på 10 respektive 16 procent innebär, allt annat lika, att svenska exportörer kan höja sina exportpriser till $1/\{(1 - 0,10)(1 - 0,16)\} = 1,32$ gånger den ursprungliga nivån, dvs med 32 procent i svenska kronor utan att priset i utländsk valuta ökar. Således finns mycket stort utrymme för nominella prisökningar på K-sektorns produkter utan att den internationella konkurrenskraften försämras. Därmed finns det också ett potentiellt utrymme för stora relativprisförskjutningar mellan produktionen i K- och S-sektorn.

Roland Spånts [1991] kritik mot min

Ekonom dr MAGNUS HENREKSON är redaktör för Ekonomisk Debatt. Han är även verksam vid Fackföreningsrörelsens Institut för Ekonomisk Förskning, FIEF, Stockholm.

studie är felaktig, vilket kanske kan förklara varför inlägget leder tanken till historien om politikern som av en av sina medarbetare fick rådet: "Om argumenten tryter, höj rösten."

Spånts huvudinvändning mot mina resultat är att de prisserier jag använt inte skulle fånga in denna relativprisförskjutning. Relativpriset har definierats som kvoten av de implicita prisindexen för förädlingsvärdet i respektive sektor. Dessa kommer från SCBs EFO-grupperade nationalräkenskapsdata, vilka tagits fram på beställning. Enligt Spånts egna ord är prisindexen "så simpelt konstruerade att från den 'nominella' prisutvecklingen frångävs produktivitetsutvecklingen". Då denna definition förefaller något oprecis låt oss här slå fast att ett implicit prisindex (i detta fall för förädlingsvärdet, dvs löner plus driftsöverskott) räknas fram som kvoten av två serier: förädlingsvärdet i löpande respektive fasta priser. Fastpriserier beräknas av SCB med hjälp av ett stort antal representativa produktionsindex på disaggregerad nivå. Detta innebär att implicitprisindexet utgör ett mått på hur priset på förädlingsvärdet mätt från kostnadssidan utvecklas. Följaktligen leder också en jämförelse av implicitprisindexen i K- och S-sektorn till att man erhåller ett mått på den relativa prisutvecklingen i respektive sektor.

Därmed har ett implicitprisindex de egenskaper som behövs för att fånga in om de två devalveringarna gav upphov till den önskvärda förskjutningen i nominell (och således också real) prisnivå mellan produktionen i de två sektorerna efter devalveringarna. En förskjutning i prisnivån

till K-sektorns fördel innebär att dess löner och driftöverskott stiger jämfört med S-sektorns. Detta ger K-sektorn förutsättningar att dra till sig resurser både i form av arbetskraft och kapital från resten av ekonomin; dess *interna* konkurrenskraft stärks.

Att sedan prisökningstakten på lång sikt tenderar att bli lägre för produktion med en snabbare produktivitet utveckling är en helt annan sak som inte har något att göra med den omedelbara priseteknik man vill uppnå med en devalvering som är avsedd att vara strukturgevandande. Som jag visar i min studie var den omedelbara relativpriskjutningen ytterst begränsad och vändes i sin motsats i långt snabbare takt än vad som kan förklaras av olika produktivitetstakter i K- och S-sektor. Helt följdriktigt medförde heller inte devalveringarna en varaktig ökning i K-sektorns andel av ekonomin.

Mot denna bakgrund kan jag inte se att det finns någon grund för Spånts yrkande

att samtliga mina slutsatser helst borde "strykas ur alla de uppsatser där de använts". I stället finner jag att de förhållanden som Spånt för fram som kritik i själva verket talar till fördel för mina resultat.

Referenser

- Henrekson, M, [1991a], "Devalveringarnas effekter på den svenska ekonomins struktur". I Jonung, L (red), *Devalveringen 1982. Rivstart eller snedvändning?*. SNS Forlag, Stockholm.
- Henrekson, M, [1991b], "Förbättra den interna konkurrenskraften!". *Ekonomisk Debatt*, årg 19, nr 2, s 91-93.
- Spånt, R, [1991], "Lögn, förbannad lögn och statistik". *Ekonomisk Debatt*, årg 19, nr 7, s 633-635.